

УДК 378

О. Є. Міршук

Р. В. Васильченко

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОГЛЯДІВ КУРСАНТІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ НА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ПЕРІОД ВІЙНИ

Агресивна війна Росії проти України суттєво змінила умови здійснення освітнього процесу в Національній академії Національної гвардії України, зазнав змін і світогляд курсантів як активних учасників освітнього процесу. Відбулася переоцінка важливості окремих загальних і спеціальних компетентностей, що формуються, їх впливу на результати навчання. З огляду на це у Національній академії Національної гвардії України було проведено дослідження, в якому взяли участь курсанти, що навчаються за спеціальністю 254 «Забезпечення військ (сил)» освітньо-професійної програми «Лінгвістичне забезпечення та комунікація», результати якого презентовано у поданій статті.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, формування компетентностей, освітній процес, воєнний стан.

Постановка проблеми. Розв'язана Росією проти України агресивна війна суттєво змінила реалії сучасного буття громадян України, вплинула на всі сфери їхньої діяльності, зокрема й на систему освіти і вищої військової освіти. Події останніх місяців вплинули на організацію освітнього процесу у вищих військових закладах освіти як організаційно, так і змістовно. Значних змін зазнав і світогляд курсантів ВВНЗ, що теж вплинуло на процес мотивації до навчання і формування їхньої інтегральної компетентності. Таким чином, стимульована низка процесів у вищій військовій освіті, що потребує вивчення й розроблення відповідних методичних рекомендацій для підготовки нової генерації офіцерських кадрів для Національної гвардії України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування інтегральної компетентності майбутнього офіцера у процесі здобуття вищої професійної військової освіти розглянута у працях таких науковців, як В. Андросюк, О. Данильченко, М. Демент, О. Діденко, Г. Дорош, Д. Єндовицький, С. Іщенко, А. Куруч, С. Полторак, В. Соколовський, В. Ягупов та ін. Проте більшість із цих праць стосуються підготовки майбутнього офіцера в

© О. Є. Міршук, Р. В. Васильченко, 2022

умовах мирного часу і не відображують специфіки підготовки в умовах воєнного стану [3, 5, 6, 9, 10]. Разом із тим вплив воєнних реалій на підготовку майбутнього офіцера вивчено в сучасних дослідженнях Ю. Соколовської та І. Севрук, де розглянуто інституціональні форми забезпечення морально-етичних норм у зонах ведення бойових дій, зокрема в Україні. Вони окреслюють певне коло проблем щодо реалізації закріплених існуючими інституціональними формами морально-етичних приписів і норм у соціальних та воєнних практиках сучасної України. У дослідженні пропонуються оптимальні механізми практичного втілення в різноманітні соціальні й військові практики інституціонально закріплених морально-етичних норм і принципів у зонах ведення бойових дій на теренах України. Авторами наводяться численні перспективи для подальших розвідок науково-теоретичного та науково-практичного спрямування [11]. В іншій своїй праці ці автори на прикладі України розглядають морально-етичні аспекти діяльності цивільних громадян та військових на території країни, що зазнала військової агресії [12].

Окремі питання організації роботи педагога в умовах воєнного стану розглянуто у працях В. Луначека та Л. Ігнатенко. Вони стосуються трансформації поглядів учительства в умовах

війни й викликів, що постали перед закладами освіти у цей період. Зокрема, йдеться про те, що для системи освіти міст України, які зазнали серйозних пошкоджень в умовах війни, необхідно розробити певну дорожню карту, котра дасть змогу не знизити якість освіти, що надається споживачам освітніх послуг. Певною мірою для цього може бути застосований досвід дистанційного навчання, що почало активно розвиватися під час пандемії COVID-19. Разом із тим війна сформувала в усіх учасників освітнього процесу нове бачення безпеки взагалі й безпеки освітнього процесу зокрема, що потребує окремого дослідження. Крім того, освітній процес в умовах війни є також і потужним засобом психологічної підтримки як учня, так і вчителя, тому потребує відповідного методичного забезпечення і кваліфікованих фахівців. Новий поштовх щодо розвитку систем дистанційного навчання прогнозує В. Лунячек, зважаючи на географію місця перебування вчителів і учнів як переміщених осіб, бо їх зараз мільйони. Автор наголошує, що організація освітнього процесу в умовах війни поставила на порядок денний також низку логістичних та організаційно-управлінських питань, які теж потребують додаткового вивчення й напрацювання простих і ефективних алгоритмів [13]. Наведені авторами матеріали є корисними у контексті їхніх попередніх праць із теорії компетентнісного підходу до навчання [2, 4, 7].

Сьогодні більшість досліджень стосовно підготовки майбутнього офіцера ґрунтуються на загальних положеннях теорії компетентнісного підходу, що висвітлено у наукових працях І. Гавриш, С. Клепка, В. Лунячека, О. Пометун, О. Локшиної, О. Ляшенко, О. Овчарук, Дж. Равена, Л. Рибалко, З. Рябової, О. Савченко, Т. Сорочан та інших дослідників. Компетентнісний підхід, на думку В. Маслова та інших учених, являє собою наукову концепцію, покладену в основу визначення мети, змісту, методів та організації навчання, діагностики рівнів готовності й відповідності особистості до ефективної діяльності на відповідній посаді або в конкретній професійно-фаховій сфері [8].

Як вважає Т. Борова, компетентнісний підхід продуктивніший в оцінюванні професійного розвитку сучасного фахівця, дозволяє більш глибоко оцінити його професіоналізм, оскільки дійсною феноменологією професійного досвіду є не

його компоненти (у ролі яких виступають знання, уміння, навички, що проявляють себе з високим ступенем варіативності в різних професійних видах діяльності), а особливості структурної організації педагогічної діяльності, які визначають властивості професійного досвіду, що констатуються [1].

Разом із тим є очевидним, що розгляд процедури формування окремих компетентностей курсантів у період воєнного стану зазнає певних трансформацій, пов'язаних з існуючими реаліями, з одного боку, і змінами у свідомості курсантів – з іншого. Це потребує відповідного дослідження, матеріали якого наведено нижче.

Метою статті є аналіз матеріалів стосовно поліпшення освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах, які отримано під час опитування курсантів Національної академії Національної гвардії України, та підготовка відповідних методичних рекомендацій.

Виклад основного матеріалу. У межах реалізації мети цього дослідження авторами було опитано 73 курсанти (88 % від загальної кількості курсантів за цією спеціальністю), що навчаються за спеціальністю 254 «Забезпечення військ (сил)» освітньо-професійної програми «Лінгвістичне забезпечення та комунікація» освітнього рівня «бакалавр». Для опитування використано стандартні google-інструменти. Надана курсантам анкета оприлюднена за посиланням <https://docs.google.com/forms/d/19IqA0Lf3vcZA1yN2Q8FPh7mIytiZpRbIoknXN7GjRLM/edit>.

Анкета складалася з двох блоків. У першому було запропоновано відповісти на запитання про загальну воєнно-політичну ситуацію, другий блок безпосередньо стосувався компетентностей, що набувають курсанти у процесі навчання.

В опитуванні взяло участь 27 курсантів першого курсу, 21 курсант другого курсу, 25 курсантів третього курсу. Серед них 58,9 % – чоловіки і 39,7 % – жінки. Віковий склад респондентів подано на рис. 1.

На запитання «Чи вірили Ви у можливість повномасштабної війни Росії проти України до 24 лютого 2022 р.?» 41,1 % опитаних відповіли «так», 41,1% – «частково», 17,8 % не вірили в таку можливість. Слід зауважити, що відсоток тих, хто очікував агресії з боку Росії, серед курсантів був значно вищим, ніж серед цивільного населення. Відповідні матеріали оприлюднено у праці В. Лунячека та Л. Ігнатенко, де вказується, наприклад, що 38,2 % учителів закладів загальної середньої освіти категорично не вірили у таку можливість [13].

Ваш вік
73 відповіді

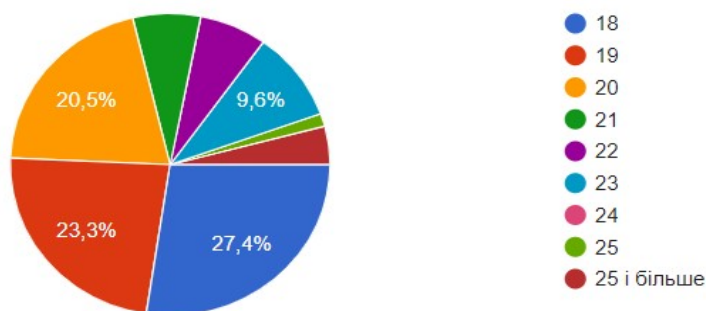

Рисунок 1 – Розподіл учасників опитування за віковим складом

Якщо виїхали, то куди?
73 відповіді

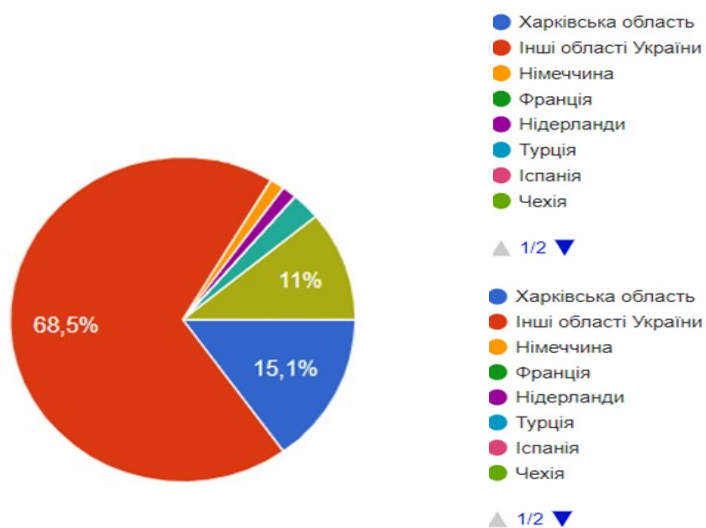

Рисунок 2 – Географія перебування родин курсантів в умовах війни

Наголосимо, що опитування показало: тільки 68,5 % сімей курсантів перебувають у безпечному місці, у той час як 28,8 % опитаних – у небезпеці, 2,7 % респондентів взагалі не знають, що з їхньою родиною. Таким чином, можна констатувати, що третина курсантів відчують стрес через небезпеку для своєї родини. Територіальне перебування родин курсантів надано на рис. 2.

Позитивним фактором є те, що у 87,7 % курсантів зберіглося житло, але в 11 % воно частково зруйновано, у 1,4 % зруйновано повністю.

Слід зазначити, що у 61,6 % курсантів після 24 лютого 2022 р. принципово змінилися погляди на відносини України з Росією. Відповіді на деякі інші загальні запитання, наприклад, про їхню позицію щодо необхідності реформування ООН з

огляду на реалії сьогодення, 79,5 % респондентів указали на необхідність принципових змін в організації роботи цієї інституції, 8,2 % зазначили, що організація є неіздатною і має бути ліквідована.

Значні зміни відбулись у ставленні курсантів до патріотичного виховання з урахуванням реалій війни, що відбувається (див. рис. 3).

На запитання, чи є у курсантів умови для участі в освітньому процесі, 24,7 % відповіли позитивно, 49,3 % вважають, що такі умови є частково, а 26 % – що таких умов немає.

Щодо впливу воєнного стану на якість освітнього процесу, то 45,2 % курсантів вважають, що принципових змін не відбулося, з погляду 24,7 % курсантів, такий вплив відбувся частково, але 30,1 % висловили думку щодо зниження якості освітнього процесу в умовах

воєнного стану. Респонденти вважають, що на це вплинула низка чинників, серед яких вони наводять такі: «відсутність побутових умов»; «невдоволення освітньою програмою в реаліях війни»; «зміна місця проживання»; «велика частина занять проходить дистанційно, що не є зручним»; «важко сприймати нову інформацію у той час, коли батько знаходиться на позиціях в іншому місті»; «нове місце знаходження, нові умови, інші викладачі, збільшення практичних занять, спрямування на цілком військову сферу», «змінилося ставлення до деяких предметів, які продовжуємо вчити» і, нарешті, «особисто моє ставлення до навчання також змінилося: коли я перебував на позиціях, я побачив, що дійсно потрібно для сучасного військового, тому й поглибив самостійне вивчення окремих предметів та вдосконалення свого спорядження; дуже чекаю на той час, коли в академії підніметься питання з приводу спорядження, бо те, що зараз ми маємо, бажає бути кращим».

Цікавими виявилися також відповіді на запитання «Що змінилося у Вашому особистому баченні світу після 24 лютого 2022 р.?» Наведемо такі з одержаних нами відповіді: «змінилися погляди на життя»; «я зрозумів необхідність загальної згуртованості суспільства всередині держави»; «переконалася в силі української армії»; «що є країни, які допомагають нам, але відповідальність – у наших руках і залежить лише від нас»; «я зрозумів, що Україна потенційно сильніша, ніж я вважав раніше. Я зрозумів, що світ перевернувся і ніколи вже не буде таким, як раніше»; «прийшло розуміння того, що для

частя потрібно не так багато: лише мирне небо, прагнення вдосконалити себе, бажання не відкладати на завтра те, що можна зробити сьогодні»; «зрозуміла, на скільки більше ми повинні цінувати культуру і прививати у молоді розуміння цінності мови, мистецтва тощо»; «не скажу, що до цього так не було, але я стала ще більш патріотичною і ще більше дивуюсь, як люди можуть поводитися гірше за звірів»; «ще сильніше став ненавидіти ворога»; «зрозумів, що потрібно кардинально змінювати освітню програму у ВНЗ і Бойовий статут, яким ми користуємось на сьогодні».

У другому розділі опитування щодо трансформації поглядів курсантів на процес формування їхньої інтегральної компетентності, загальних і спеціальних компетентностей ми отримали цікаві результати, які через обмежений обсяг статті наведемо частково, зокрема, результати опитування щодо розуміння курсантами їхньої майбутньої інтегральної компетентності (див. рис. 4).

Наведені на рис. 4 результати свідчать про необхідність подальшої роботи професорсько-викладацького складу академії з курсантами за цією проблематикою, бо, наприклад, 28,8 % опитаних мають досить приблизне уявлення про цю компетентність. Повністю її розуміють тільки 27,4 % опитаних курсантів.

Разом із тим ми бачимо наявність змін у розумінні цієї компетентності курсантами після 24 лютого 2022 р. (див. рис. 5). Наведені результати свідчать, що їх переважно більше. На їхню думку бажано зважати під час коригування навчальних планів.

Чи переглянете Ви своє ставлення до патріотичного виховання курсантів з урахуванням реалій війни, що відбувається?

73 відповіді

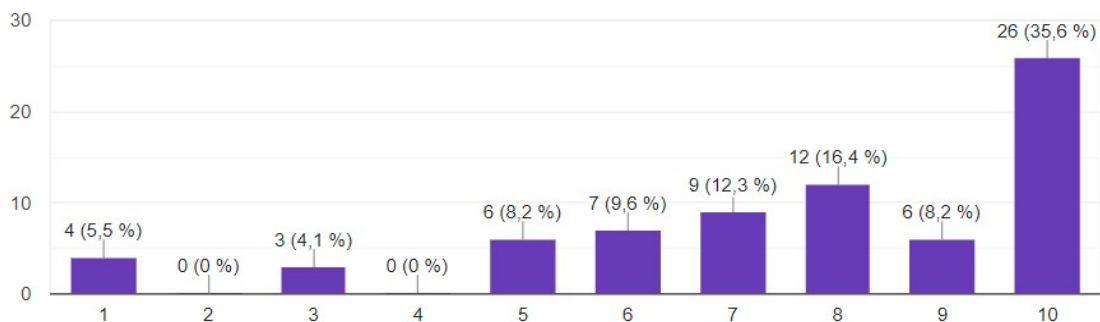

Рисунок 3 – Розподіл відповідей на запитання «Чи переглянете Ви своє ставлення до патріотичного виховання курсантів з урахуванням реалій війни, що відбувається?»

Чи розумієте Ви, яку інтегральну компетентність повинні набути за результатами навчання?
73 відповіді

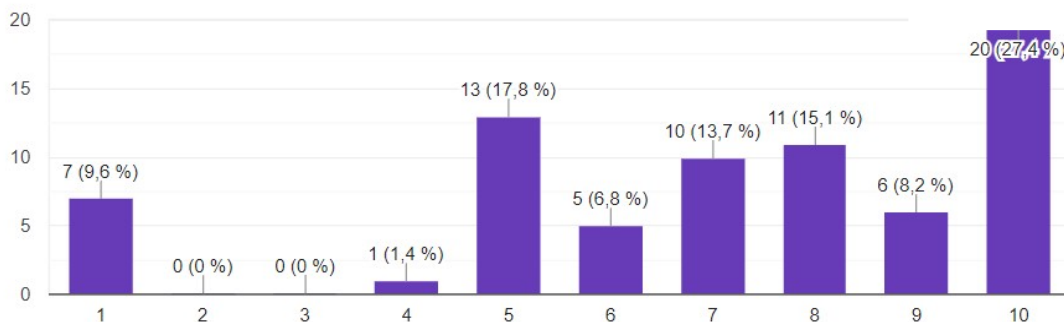

Рисунок 4 – Розуміння курсантами їхньої майбутньої інтегральної компетентності

Чи змінилося це розуміння після 24 лютого 2022 р.?
73 відповіді

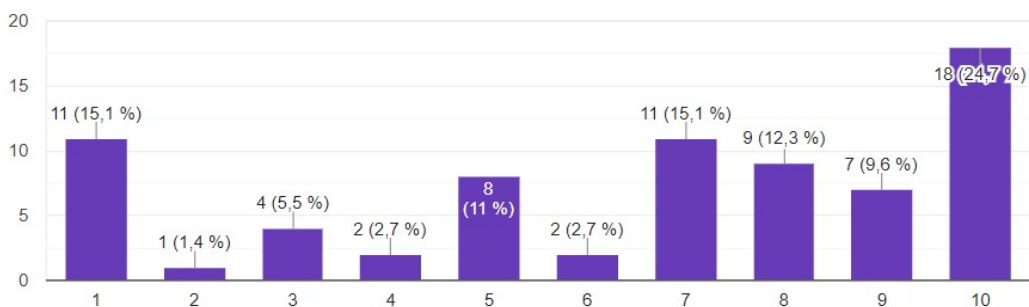

Рисунок 5 – Трансформація розуміння курсантами сутності їхньої інтегральної компетентності після 24 лютого 2022 р.

К02 Здатність приймати обґрунтовані рішення. (Відповідь 1 означає ставлення не змінилося)
73 відповіді

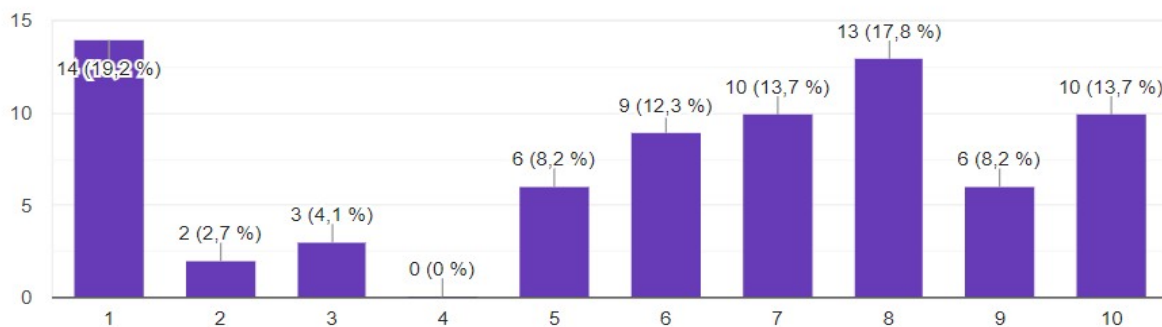

Рисунок 6 – Динаміка поглядів курсантів на формування компетентності К02 «Здатність приймати обґрунтовані рішення»

Стосовно формування загальних і спеціальних компетентностей можна стверджувати, що в умовах воєнного стану їх важливість для курсантів суттєво трансформувалася. Так, посилилася увага до формування компетентності, спрямованої на здатність приймати обґрунтовані рішення (див. рис. 6). Це пояснюється переосмисленням курсантами важливості грамотних управлінських рішень в умовах війни, бо від них значною мірою залежить життя військовослужбовців і цивільного населення.

Суттєву увагу курсанти стали приділяти здатності до адаптації та дії в новій ситуації, що може бути пов'язано з набуттям ними бойового досвіду (рис. 7): 24,7 % опитаних вважають цю компетентність надзвичайно важливою, ще 48 % курсантів – дуже важливою, тобто це абсолютна більшість респондентів – 72,7 %.

Слід наголосити, що аналогічна ситуація склалася з компетентністю К04 «Навики здійснення безпечної діяльності», її важливість у нових умовах відзначила абсолютна більшість респондентів – 79,6 %. Приблизно така ж сама ситуація склалася з компетентністю К06 «Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети», де сумарний показник, що відображує її важливість, становив 78 %.

Разом із тим спостерігаємо зниження інтересу до формування важливої для цієї спеціальності компетентності К09 «Здатність спілкуватися іноземною мовою», де абсолютну зацікавленість показали тільки 6,8 % курсантів. На нашу думку, важливість цієї компетентності потребує додаткової мотивації з огляду на реалії, що пов'язані з переходом української армії на стандарти НАТО.

Простежується суттєве зростання уваги курсантів до компетентності К12 «Здатність управляти підрозділом забезпечення в ході підготовки та ведення бою, здійснення повсякденної діяльності в підрозділі забезпечення (за видами, родами Збройних Сил України)» – 73,9 %. Аналогічна ситуація (73,9 %) склалася з компетентністю К13 «Здатність планувати,

організувати і вести бій підрозділом (за видами, родами Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України)». Опитані курсанти показали зростання їхньої уваги до компетентності К16 «Здатність оцінювати та прогнозувати найбільш ймовірні варіанти дій при вирішенні бойових завдань в різних видах бою». Ця частка становила 75,3 %.

Насиченість Збройних Сил України надсучасною технікою зумовила розуміння й бажання набувати компетентність К19 «Здатність використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для оцінки ефективності бойового застосування підрозділу забезпечення, вирішення інших професійних завдань (за видами, родами Збройних Сил України)» – 69,9 %. Підвищення уваги курсантів (78,1 %) відбулося до компетентності К21 «Здатність працювати автономно та в команді (включаючи навички лідерства), виконуючи посадові обов'язки в ході повсякденної діяльності та бойового застосування підрозділу забезпечення (за видами, родами Збройних Сил України, інших військових формувань, утворених відповідно до законів України)».

Значна кількість респондентів наголосила також на необхідності для них компетентності К23 «Здатність організувати безпечні умови праці у військових підрозділах, дотримання техніки безпеки та протипожежної безпеки» (рис. 8).

Проведене опитування також показало, що для курсантів зростає важливість компетентності К24 «Здатність переносити тривалі різнопланові фізичні навантаження» (див. рис. 9). Вважаємо, що це пов'язано із суттєвим збільшенням фізичних навантажень у період бойових дій.

Для багатьох курсантів зростає важливість опанування компетентності К30 «Здатність організувати та здійснювати роботу з особовим складом підрозділів НГУ в повсякденній діяльності та під час виконання службово-бойових завдань» (див. рис. 10).

К03 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. (Відповідь 1 означає ставлення не змінилося)
73 відповіді

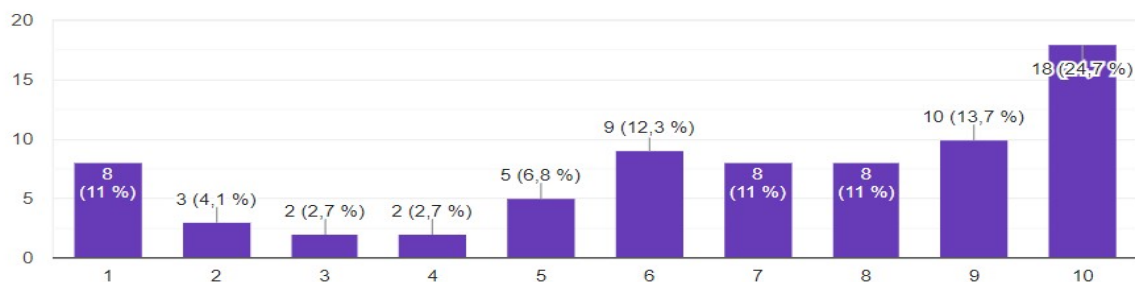

Рисунок 7 – Динаміка поглядів курсантів на формування компетентності К03 «Здатність до адаптації та дії в новій ситуації»

К23 Здатність організувати безпечні умови праці у військових підрозділах, дотримання техніки безпеки та протипожежної безпеки.

(Відповідь 1 означає ставлення не змінилося)

73 відповіді

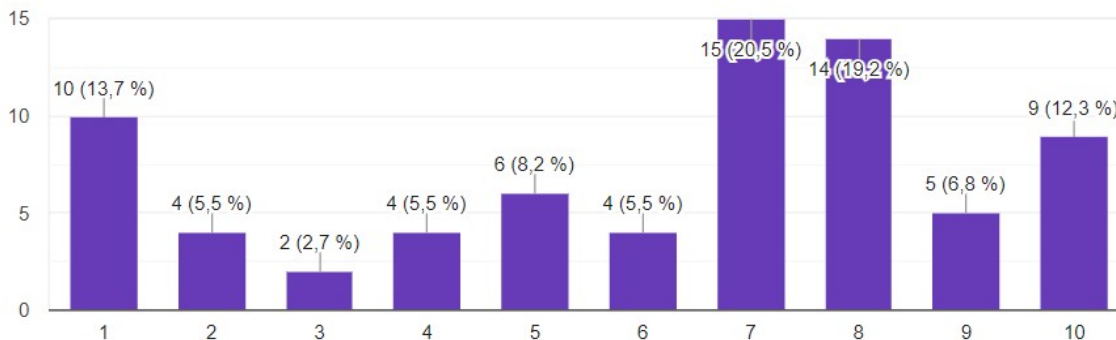

Рисунок 8 – Динаміка поглядів курсантів на формування компетентності К23 «Здатність організувати безпечні умови праці у військових підрозділах, дотримання техніки безпеки та протипожежної безпеки»

К24 Здатність переносити тривалі різнопланові фізичні навантаження.

(Відповідь 1 означає ставлення не змінилося)

73 відповіді

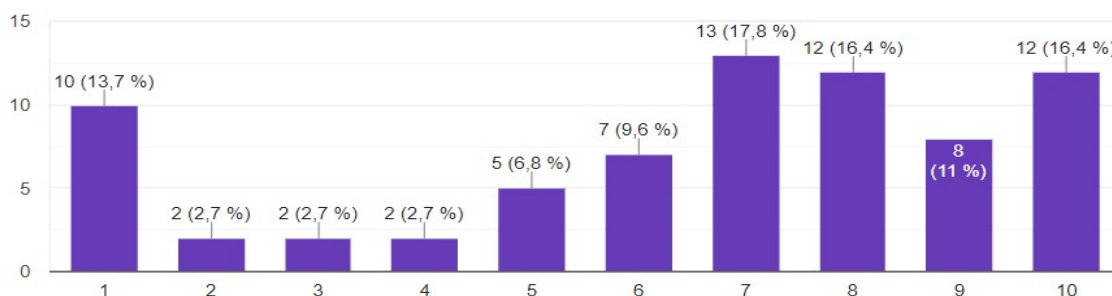

Рисунок 9 – Динаміка поглядів курсантів на формування компетентності К24 «Здатність переносити тривалі різнопланові фізичні навантаження»

К30 Здатність організувати та здійснювати роботу з особовим складом підрозділів НГУ в повсякденній діяльності та під час виконання службово-бойових завдань.

(Відповідь 1 означає ставлення змінилося)

73 відповіді

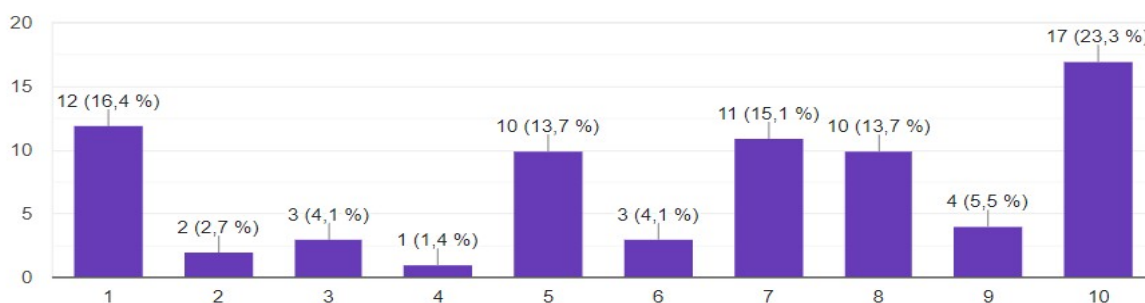

Рисунок 10 – Динаміка поглядів курсантів на формування компетентності К30 «Здатність організувати та здійснювати роботу з особовим складом підрозділів НГУ в повсякденній діяльності та під час виконання службово-бойових завдань».

Висновки

Ураховуючи наведені результати опитування і висновки, зроблені впродовж перших місяців війни, слід зазначити таке.

1. Агресивна війна Росії проти України суттєво змінила світосприйняття абсолютної більшості курсантів НА НГУ. Змінилося їхнє ставлення до навколишнього світу, своєї родини, що сприяло суттєвій трансформації їхніх аксіологічних імперативів.

2. Важливою умовою для комфортного сприйняття освітнього процесу стало розуміння, що у воєнний час родина курсанта перебуває у безпеці.

3. Проведений аналіз трансформації ставлення курсантів до формування окремих компетентностей у межах освітньо-професійної програми «Лінгвістичне забезпечення та комунікація» засвідчив суттєве зростання уваги до компетентностей, що безпосередньо впливають на витривалість курсантів у бойових умовах, їхню спроможність керувати підлеглими як майбутніх офіцерів, приймати правильні й виважені управлінські рішення, що потрібно взяти до уваги у подальшій організації освітнього процесу в НА НГУ.

4. Варто наголосити на необхідності систематичного проведення опитувань щодо змін у світосприйнятті курсантів в умовах війни. Результати зазначених опитувань мають регулярно доводитися до професорсько-викладацького складу НА НГУ з метою відповідного коригування освітнього процесу.

5. Результати проведеного опитування дадуть змогу також суттєво поліпшити психологічний супровід освітнього процесу для підтримки як курсантів, так і викладачів у складний для країни час.

6. Організація освітнього процесу в умовах війни поставила також на порядок денний низку організаційно-управлінських питань, які необхідно вирішувати для забезпечення якості освітнього процесу.

З огляду на наведені у статті результати опитування перспективою подальших досліджень є розгляд питань щодо внесення коректив у систему дистанційного навчання НА НГУ. Важливим у цьому контексті є врахування досвіду дистанційного навчання під час пандемії COVID-19.

Перелік джерел посилання

1. Борова Т. А. Теоретичні засади адаптивного управління професійним розвитком науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу : монографія. Харків : СМІТ, 2011. 384 с.

2. Бровдій А. М., Куруч А. В., Лунячек В. Е., Міршук О. Є. Педагогічні технології запровадження компетентнісного підходу у вищих військових навчальних закладах : монографія / за ред. В. Е. Лунячека. Харків : НА НГУ, 2019. 337 с.

3. Данильченко О. А. Сутність та структура соціально-правової компетентності майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школі*. 2021. Вип. 79. С. 86–91.

4. Компетентнісний вимір професійного розвитку працівників освіти в сфері інтелектуальної власності : монографія / В. Е. Лунячек та ін. ; за заг. ред. В. Е. Лунячека. Харків : Оберіг, 2020. 368 с.

5. Куруч А. В. Роль політичної компетентності в підготовці курсантів вищих військових навчальних закладів у процесі інтеграції до блоку НАТО. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2021. № 71. С. 30–39.

6. Куруч А. В. Компетентнісна модель курсанта вищого військового навчального закладу. *Science Rise: Pedagogical Education*. 2018. № 6 (26). С. 20–25.

7. Лунячек В. Компетентнісний підхід як методологія професійного розвитку працівника освіти. *Нова педагогічна думка*. 2020. № 2 (102). С. 37–45.

8. Маслов В. І., Боднар О. С., Гораш К. В. Наукові основи та технології компетентного управління загальноосвітнім навчальним закладом : монографія. Тернопіль : Крок, 2012. 320 с.

9. Міршук О. Є. Рефлексивний підхід у професійній підготовці майбутніх офіцерів Національної гвардії України. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. Харків : УПА, 2021. Вип. 70. С. 23–30.

10. Міршук О. Є. Теоретико-методологічні засади сучасного становлення і розвитку національно-патріотичної підготовки у Національній гвардії України. *Честь і закон*. 2021. № 2 (77). С. 100–105.

11. Севрук І., Соколовська Ю. Морально-етичні аспекти діяльності цивільних та військових на території країни, що зазнала військової агресії: український досвід. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. 2022. № 41. С. 78–87.

12. Севрук І., Соколовська Ю. Інституціональні форми забезпечення етичних норм у зонах ведення бойових дій: українські реалії. *Людинознавчі студії. Філософія*. Дрогобич : ДППУ, 2022. № 44. С. 260–275.

13. Luniachek V., Ignatenko L. Transformation processes in secondary educational institutions at the time of the war (illustrated by the case of Kharkiv, Ukraine). The 9 th International scientific and practical conference. *Modern science: innovations and prospects* (May 29-31, 2022) SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2022. 803 p. P. 352–356.

Стаття надійшла до редакції 30.06.2022 р.

UDC 378

O. Mirshuk, R. Vasylchenko

TRANSFORMATION OF NATIONAL ACADEMY OF THE NATIONAL GUARD OF UKRAINE CADETS' VIEWS ON THE EDUCATIONAL PROCESS DURING THE WAR

Russia's aggressive war against Ukraine has significantly changed the conditions of the educational process at the National Academy of the National Guard of Ukraine, the worldview of cadets as active participants in the educational process. There was a reassessment of the importance of certain general and special competencies that are formed in them, their impact on learning outcomes. To take into account the above in the educational process of NANGU in the new conditions was conducted a study involving cadets in major 254 "Military acquisition and procurement", educational program "Linguistic support and communication" of bachelor educational level, the results of which are presented in this work. The analysis of the scientific literature conducted in the process of preparation of the work showed that most of these works relate to the training of future officers in peacetime and do not reflect the specifics of training in martial law. However, it is obvious that the consideration of the procedure for the formation of individual competencies of cadets during martial law has some transformations associated with existing realities on the one hand and changes in the minds of cadets on the other, which required a study work.

As part of the purpose of this study, 73 cadets were interviewed (88 % of the total number of cadets in this specialty). Standard google tools were used for the survey. The obtained results showed the presence of significant changes in the worldview of cadets regarding their attitude to mastering the chosen specialty. Their views on the future of the world and Ukraine, family relationships, and a reassessment of values have also changed.

Particular attention is drawn to the second part of the survey, devoted to the study of the transformation of cadets' views on the formation of general and special competencies in their chosen educational and professional program. The research clarified the position of cadets in all competencies reflected in the educational program. Due to its limited scope, the most important transformations that need to be urgently taken into account when organizing the educational process at the National Academy of the National Guard of Ukraine under martial law are reflected directly in the work. The full materials of the research will be covered in further scientific works of the author.

Keywords: *competence, competence approach, formation of competencies, educational process, martial law.*

Міршук Олексій Євгенович – кандидат педагогічних наук, доцент, начальник кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0003-1871-5453>

Васильченко Руслан Володимирович – кандидат філософських наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-8854-1252>